

Załączniki do rozporządzenia
Ministra Gospodarki Morskiej
i Żeglugi Śródlądowej
oraz Ministra Inwestycji i Rozwoju
z dnia

ZAŁĄCZNIK NR 3

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POLSKICH OBSZARÓW MORSKICH ZALEWU KAMIENSKIEGO– UZASADNIENIE DO SZCZEGÓŁOWYCH ROZSTRZYGNIEŃ DOTYCZĄCYCH POSZCZEGÓLNYCH AKWENÓW

Projekt – wersja v. 2 z dnia 10.04.2019 r.

Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich wynika z wdrożenia do polskiego prawa *Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/89/UE z dnia 23 lipca 2014 r. ustanawiającej ramy planowania przestrzennego obszarów morskich* (Dz. Urz. UE L 257 z 28.08.2014 r., s. 135).

Dyrektywa wskazuje na wymóg planowania obszarów morskich opartego na współpracy z sąsiadami i obszarami morskimi. Plany te powinny dążyć do zapewnienia zrównoważonego rozwoju sektora energetycznego na morzu, transportu morskiego, sektorów rybołówstwa i akwakultury, a także zachowania, ochrony i poprawy stanu środowiska naturalnego, w tym odporności na skutki zmiany klimatu, realizacji innych celów, takich jak propagowanie zrównoważonej turystyki i zrównoważone wydobycie surowców.

Opracowując szczegółowe rozstrzygnięcia planu zagospodarowania przestrzennego uwzględniono w szczególności następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 21 marca 1991 roku o *obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2214, ze zm.), która wdraża do polskiego prawa ww. Dyrektywy;
- 2) Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 maja 2017 r. w *sprawie wymaganego zakresu planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej* (Dz. U. z 2017 r., poz. 1025), zwane dalej Rozporządzeniem.

W myśl podstawowego aktu prawnego, jakim jest Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, za podstawę konstruowania rozstrzygnięć planu przyjęto zasadę zrównoważonego rozwoju: „*Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju*”. Konstruując ustalenia przedmiotowego planu wzięto pod uwagę działania zmierzające do rozwoju społeczno-gospodarczego przy zachowaniu równowagi przyrodniczej, ochrony środowiska przyrodniczego oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń.

Rozstrzygnięcia szczegółowe są zgodne ponadto z innymi zasadami morskiego planowania na Morzu Bałtyckim, zdefiniowanymi przez grupę HELCOM-VASAB ds. planowania przestrzennego obszarów morskich:

- 1) podejściem ekosystemowym;
- 2) sustensywnego (zrównoważonego) zarządzania;
- 3) podejściem ostrożnościowym, w wymiarze ekologicznym, ekonomicznym i społecznym);
- 4) planowania dostosowanego do charakterystyki i specyficznych warunków różnych obszarów.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1991 r. *o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej* (Dz. U. z 2017 r. poz. 2205, ze zm.) podejście ekosystemowe oznacza zarządzanie przestrzenią morską w sposób umożliwiający łączne spełnienie następujących warunków:

- 1) wpływ na ekosystem planowanej działalności człowieka jest utrzymywany na poziomie umożliwiającym osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu ekologicznego środowiska;
- 2) zachowana jest zarówno zdolność do prawidłowego funkcjonowania ekosystemu, jak i odporność na zmiany środowiskowe powstałe w wyniku działalności człowieka;
- 3) umożliwiające jest jednoczesne, trwałe i zrównoważone użytkowanie zasobów i usług ekosystemowych przez obecne i przyszłe pokolenia.

Wyrazem uwzględnienia wskazanych powyżej zasad morskiego planowania są ustalone w planie zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich dla Zalewu Kamieńskiego specyficzne dla każdego akwenu zakazy, nakazy i ograniczenia w użytkowaniu odnoszące się do ichtiofauny. Sformułowane w planie zakazy i ograniczenia mają na celu uniknięcie konfliktu z pozostałymi funkcjami dopuszczonymi w danym akwenu.

Rozstrzygnięcia szczegółowe zostały zdefiniowane w sposób zapewniający na całym obszarze w niezakłócony sposób wykonywanie funkcji ochrony środowiska i przyrody oraz rybołówstwa. Wyjątkiem są akwenu o funkcji podstawowej transport, gdzie ochrona środowiska i przyrody jest ograniczona, a rybołówstwo jest zabronione (z wyjątkiem rybołówstwa rekreacyjnego).

Zgodnie z ustaleniami szczegółowymi planu, wykonywanie funkcji podstawowych i dopuszczalnych określonych dla poszczególnych akwenów lub ich podakwenów może być ograniczane na podstawie przepisów odrębnych ze względu na konieczność zapewnienia obronności i bezpieczeństwa państwa, bezpieczeństwa życia ludzkiego oraz ochrony środowiska i przyrody. Przykładowo, dla ochrony brzegu morskiego, poza sytuacjami nadzwyczajnymi, na całym obszarze planu ustalono ograniczenie realizacji funkcji pod warunkiem, że stwierdzony zostanie brak znaczącego negatywnego oddziaływania na ptaki zimujące i odpoczywające w trakcie migracji.

Na podstawie szczegółowego rozpoznania terenu i analizy złożonych wniosków, stosownie do § 5 ust. 1 pkt 3 i 6 lit. a oraz § 6 ust. 2 pkt 1 Rozporządzenia, dokonano podziału obszaru opracowania na akwenu o następujących funkcjach podstawowych:

- 1) transport, o oznaczeniu literowym T;
- 2) ochrona środowiska i przyrody, o oznaczeniu literowym O;
- 3) obronność i bezpieczeństwo państwa, o oznaczeniu literowym B;
- 4) turystyka, sport i rekreacja, o oznaczeniu literowym S;
- 5) rybołówstwo, o oznaczeniu literowym R.

Podczas wydzielania poszczególnych akwenów na rysunku planu i nadawaniu im funkcji w pierwszej kolejności kierowano się zasadą honorowania funkcji, które nie mogą mieć miejsca poza

obszarami morskimi i są specyficzne dla tych obszarów (obszary przeznaczone pod transport, ochrona przyrody, obszary wojskowe).

Mając na uwadze powyższe kryterium, wyznaczając granice poszczególnych akwenów w pierwszej kolejności dokonano wydzielenia akwenów o funkcji podstawowej **transport**. Akweny te zostały wyznaczone na podstawie przepisów portowych (Zarządzenie nr 3 Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie z dnia 26.07.2013 r. z późn. zm.) – akwenem transportowym jest akwen wyznaczony w odległości 150,0 m od osi toru wodnego.

W dalszej kolejności wyznaczone zostały dwa akweny o podstawowej funkcji **ochrony środowiska i przyrody**. Akweny te wyznaczono z uwagi na uwarunkowania środowiskowe i cenne zasoby flory i fauny. Akwen ZKA.110 to obszar proponowanego użytku ekologicznego m.in. występowania borowin, a akwen ZKA 200 obszar wskazany w gminnych dokumentach planistycznych jako proponowany rezerwat przyrody.

Również stałymi, niezmiennymi w przedmiotowym planie, są granice akwenu o funkcji podstawowej **obronność i bezpieczeństwo państwa**. Granice akwenu zostały wyznaczone na podstawie granic strefy zamkniętej kompleksu wojskowego K-4310.

Na podstawie istniejących uwarunkowań, tj. istniejącego zagospodarowania linii brzegowej i wód Zalewu Kamieńskiego oraz złożonych do planu wniosków, wyznaczono w dalszej kolejności akweny o funkcji podstawowej **turystyka, sport i rekreacja**. Akweny te starano się jednak wyznaczyć w sposób nie powodujący konfliktów z rybołówstwem, które na obszarze wód Zalewu Kamieńskiego zajmuje szczególne miejsce.

Ustalenia szczegółowe planu zagospodarowania przestrzennego odnoszą się do obszarów Natura 2000, obszaru objętego koncesją na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż węglowodorów oraz wydobywania węglowodorów ze złóż „Wolin”, obszarów objętych koncesją na poszukiwanie, rozpoznawanie złóż kopaliny i wydobywanie kopaliny ze złóż – złoża „Kamień Pomorski” (wody lecznicze) i złoża „Kamień Pomorski” (złoża ropy naftowej) i innych obszarów wyznaczonych na morskich wodach wewnętrznych na mocy odrębnych aktów prawnych jedynie dla celów informacyjnych w ramach zasad korzystania z akwenu, wynikających z innych aktów i dokumentów normatywnych lub jako szczególnie istotne uwarunkowania korzystania z akwenu.

W wyniku wyznaczenia ww. akwenów, po przeanalizowaniu zasadności lokalizacji i wielkości akwenów turystyczno-sportowych, wyznaczone zostały akweny o funkcji podstawowej **rybołówstwo**. Akweny te uwzględniają lokalizację żaków, stałe i czasowe tarliska ryb oraz miejsca wykonywania rybołówstwa komercyjnego i rekreacyjnego.

Na obszarze morskich wód wewnętrznych Zalewu Kamieńskiego wyznaczono łącznie 31 akwenów, o następujących funkcjach podstawowych:

- 1) T – transport – 1;
- 2) O – ochrona środowiska i przyrody – 2;
- 3) B – obronność i bezpieczeństwo państwa – 1;
- 4) S – turystyka, sport i rekreacja – 20;
- 5) R – rybołówstwo – 7.

Nie wydzielono akwenów z funkcją podstawową akwakultura, infrastruktura techniczna, dziedzictwo kulturowe, poszukiwanie, rozpoznawanie złóż kopaliny oraz wydobywanie kopaliny ze złóż. Funkcje te wskazano jako dopuszczalne z ograniczeniami wskazanymi na kartach poszczególnych akwenów, w zależności od istniejących uwarunkowań lub potrzeb rozwojowych w ramach poszczególnych akwenów.

Wznoszenie sztucznych wysp i konstrukcji zostało dopuszczone w akwenach jako dopełnienie innych funkcji, takich jak transport, ochrona środowiska i przyrody, turystyka, sport i rekreacja, obronność i bezpieczeństwo państwa oraz rybołówstwo.

Ustalając zasady realizacji funkcji dopuszczalnej infrastruktura techniczna, jako podstawową zasadę przyjęto oszczędne korzystanie z przestrzeni – zakaz układania sieci infrastruktury technicznej w sposób rozproszony. Elementy liniowe należy układać w sposób równoległy do siebie, z zachowaniem minimalnych buforów bezpieczeństwa, wskazanych w warunkach technicznych. Ponadto, dla zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi po torach wodnych, wskazano wymóg ustanowienia strefy bezpieczeństwa wokół powstałych elementów infrastrukturalnych, w której obowiązywać będzie zakaz kotwiczenia (z wyjątkiem kotwiczenia awaryjnego oraz kotwiczenia związanego z pracami instalacyjnymi i serwisowymi).

Ochronę dziedzictwa kulturowego zapewniają zapisy planu wskazujące na wymóg uwzględnienia przepisów odrębnych w zakresie ochrony zabytków oraz odpowiednich przepisów wykonawczych w tym zakresie (odpowiednie zarządzenia Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie). Dotyczą one zwłaszcza obiektów podwodnego dziedzictwa kulturowego, jakim są wraki statków o wartości archeologicznej. Ustaleniami planu nałożony został obowiązek przeprowadzenia badań archeologicznych przed przystąpieniem do prac czerpalnych, pogłębiarskich, związanych z lokalizacją sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń podwodnych, a także kabli i rurociągów. Dla ochrony wraków o wartości archeologicznej przywołano w planie zakaz nurkowania w celu penetrowania wraków, zgodnie z odpowiednim zarządzeniem Dyrektora Urzędu Morskiego w Szczecinie.

Wśród głównych ograniczeń dla realizacji funkcji dopuszczalnej związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż oraz łąk wydobywaniem kopalin ze złóż wskazano w planie ograniczenie jej realizacji do obszaru objętego koncesją „Wolin”. Ponadto, dla akwenów o funkcji podstawowej transport, wskazano na dodatkowe ograniczenia w postaci zakazu poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania kopalin, w sposób naruszający elementy liniowej infrastruktury technicznej.

Na obszarze planu zakazano wznoszenia sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń służących do wydobycia węglowodorów. Dopuszczono natomiast wydobywanie węglowodorów za pomocą liniowych elementów infrastruktury technicznej (np. rurociągi), wyprowadzających węglowodory na ląd. Zastosowany w planie zakaz podyktowany był szczególnymi uwarunkowaniami Zalewu Kamieńskiego i jego otoczenia. Zalew jest akwenem zamkniętym, zatem w przypadku wydostania się ropy do wód akwenu, doszłoby do wystąpienia katastrofy ekologicznej o znacznym zasięgu – negatywny wpływ na stan zasobów przyrodniczych (florę i faunę) zarówno w wodzie, jak i na lądzie. W przypadku rozlewu na tor wodny Dziwnów – Wolin, działania polegające na neutralizacji zanieczyszczeń wymagałyby wyłączenia funkcji transportowej toru wodnego na dłuższy czas.

Zakazując na obszarze planu lokalizacji sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń służących do wydobycia węglowodorów kierowano się „zasadą przezorności”. W przypadku prowadzenia ocen oddziaływania na środowisko, w szczególności na obszary Natura 2000, polega ona na tym, że nierozwiane, racjonalne wątpliwości zawsze interpretuje się „na korzyść środowiska”. Jeżeli nie da się ustalić, czy negatywne oddziaływanie wystąpi, czy też nie, zakłada się, że wystąpi. Na płaszczyźnie ocen środowiskowych praktycznym wymiarem zastosowania zasady przezorności powinno być odmowa wyrażenia zgody na realizację działań, których skutki są niepewne, niejasne, wątpliwe lub ryzykowne. Kierując się zasadą przezorności wątpliwość, czy dane negatywne oddziaływanie należy uznać za znaczące, czy nieznaczące, rozstrzygnąć należy na korzyść środowiska przyjmując, że będzie ono znaczące, natomiast wątpliwość, czy dane działania pogorszą integralność obszaru Natura 2000, czy

nie odniosą takiego skutku – przyjmując, że pogorszą integralność, itd. Zasada wymaga, aby wszelkie prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków traktować tak, jak pewność ich wystąpienia. Podsumowując, oceniono, iż istnieją przesłanki środowiskowe zakazujące lokalizowanie takich konstrukcji.

Dodatkowo należy podkreślić, iż ideą planu był nacisk na walory przyrodnicze i turystyczne wykorzystanie zalewu. Nadzalewowe gminy w dużej mierze swój rozwój opierają na działalności turystycznej i rybołówstwie (platformy mogłyby ograniczać miejsca połowu). Ze względu na istniejące unikatowe walory krajobrazowe konieczne jest ich zachowanie i ochrona.

Na obszarze planu nie wyznaczono akwenów o funkcji podstawowej pozyskiwanie energii odnawialnej ze względu na przepisy ustawy o obszarach morskich, zgodnie z którymi na morskich wodach wewnętrznych zakazuje się wznoszenia i wykorzystywania elektrowni wiatrowych. Pozostałych instalacji do pozyskiwania energii odnawialnej na obszarze opracowania nie przewiduje się.

Badania naukowe zostały także wskazane jako funkcja dopuszczalna na wszystkich akwenach. Wśród ograniczeń w ich wykonywaniu, ustalenia szczegółowe kart poszczególnych akwenów wskazują na następujące zakazy ich prowadzenia:

- a) naruszających system ochrony brzegu;
- b) zakłócających lęg ptaków lub oddziaływujących na brzeg i inne miejsca akwenu, gdzie odbywa się lęg ptaków;
- c) naruszających elementy liniowej infrastruktury technicznej;
- d) w sposób zagrażający bezpieczeństwu żeglugi.

Akwen oznaczony symbolem B (obronność i bezpieczeństwo państwa) jest jedynym akwenem na obszarze opracowania, gdzie obowiązuje zakaz prowadzenia badań naukowych, z wyłączeniem badań związanych z procesem inwestycyjnych i budowlanych.

Na obszarze objętym planem, podstawowym kierunkiem rozwoju jest **transport**, dla którego wyznaczono akwen o funkcji podstawowej **T**, po którym odbywa się żegluga z portu w Dziwnowie do portu w Kamieniu Pomorskim i z portu w Wolinie do portu w Kamieniu Pomorskim oraz pomiędzy portami Dziwnów i Wolin.

Wśród najważniejszych ograniczeń w korzystaniu z przedmiotowych akwenów wskazuje się na ograniczenia w lokalizacji infrastruktury technicznej. Polegają one na zakazie układania sieci infrastruktury technicznej w sposób rozproszony (należy je układać w sposób równoległy do siebie, z zachowaniem minimalnych buforów bezpieczeństwa, zgodnie z warunkami technicznymi). Ponadto, dla zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi po torach wodnych, wskazano wymóg ustanowienia strefy bezpieczeństwa wokół powstałych elementów infrastrukturalnych, w której obowiązywać będzie zakaz kotwiczenia (z wyjątkiem kotwiczenia awaryjnego oraz kotwiczenia związanego z pracami instalacyjnymi i serwisowymi). Wykonanie funkcji dopuszczalnej związanej z poszukiwaniem i rozpoznawaniem oraz wydobywaniem kopalin (K) ograniczono do obszaru akwenu nie obejmującego samego toru wodnego (czyli jest dopuszczalne w buforze znajdującym się w odległości 150,0 m od osi toru wodnego do granicy akwenu T). Zakazem realizacji funkcji dopuszczalnej K objęto również naruszanie elementów liniowych infrastruktury technicznej.

Wprowadzenie na akwenu T zakazu nurkowania, za wyjątkiem działań ratunkowych i związanych z bezpieczeństwem żeglugi, podyktowane było zapewnieniem bezpieczeństwa życia i zdrowia ludzi.

W części akwenów, na których znajdują się tarliska i miejsca podchowu narybku ryb komercyjnych, wprowadzono dodatkowe ograniczenia realizacji funkcji, na zasadach określonych w przepisach odrębnych w zakresie ochrony środowiska.

Ponadto, plan wprowadza ograniczenia w wykonywaniu funkcji rybołówstwa. Zgodnie z jego ustaleniami, na akwenach T dopuszczone jest rybołówstwo rekreacyjne, jednak wyłącznie w buforze znajdującym się w odległości 150,0 m od osi toru wodnego do granicy akwenu T.

Akwenami, które ze względu na wysokie wartości przyrodnicze wymagały wprowadzenia szczególnych zasad ich ochrony, są akweny o funkcji podstawowej **ochrona środowiska i przyrody O**. Dla akwenów tych istotne było wprowadzenie zapisów, które zagwarantują zachowanie ich w niepogorszonym stanie, a nawet przyczynią się do ich poprawy. Szczególne znaczenie ma tu zapis realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz zapisy polegające na ograniczeniu realizacji inwestycji pod warunkiem, że nie zostanie stwierdzone znacząco negatywny wpływ na tarło i podchów narybku ryb komercyjnych.

Akwenem, który zapewnia przestrzeń dla realizacji celu zapewnienia obronności i bezpieczeństwa państwa jest akwen oznaczony symbolem **B – obronność i bezpieczeństwo państwa**. Akwen ten obejmuje strefę zamkniętą kompleksu wojskowego. Ze względu na specyfikę pełnionej przez niego funkcji, zasadne było wprowadzenie przede wszystkim zakazu lokalizacji na jego obszarze sztucznych wysp, konstrukcji i urządzeń, mogących zakłócić obserwację techniczną i wzrokową oraz łączność radiową na obszarze kompleksu oraz w sposób zagrażający bezpieczeństwu. Ze względu na to, że kompleks wojskowy jest miejscem odbywania ćwiczeń wojskowych, zasadne było wprowadzenie na akwenie czasowego zakazu uprawiania rybołówstwa i żeglugi.

Ograniczenia w sposobie korzystania z wyznaczonych akwenów, wskazano także dla akwenów o funkcji podstawowej **turystyka, sport i rekreacja – S**. Z analizy istniejącego zagospodarowania oraz ilości złożonych wniosków wynikało, że na obszarze opracowania istnieje duża presja na turystyczno-rekreacyjne użytkowanie wód Zalewu Kamieńskiego. Turystyka wodna została dopuszczona z ograniczeniami na całym obszarze objętym planem. Ponadto, funkcja ta, zgodnie z ustaleniami planu, powinna być wykonywana w sposób nie zakłócający innych funkcji dopuszczalnych w danym akwenie. Aby ograniczyć presję tej formy użytkowania na środowisko przyrodnicze, ograniczono jej wykonywanie (tworzenie kąpielisk i miejsc wykorzystywanych do kąpeli) do miejsc występowania na lądzie istniejących sieci komunikacyjnej i infrastrukturalnej. Ograniczono przy tym budowę nowych elementów infrastruktury turystycznej (domy na wodzie, przystanki tramwaju wodnego, tarasy widokowe, pomosty, pirsy, slipy, plaże i przystanie) do miejsc spełniających wymogi utrzymania właściwego stanu systemu ochrony brzegu.

W celu uniknięcia konfliktów użytkowania akwenu z funkcją rybołówstwa, ustalenia planu wprowadzają dodatkowo okresowe ograniczenia w ruchu jednostek pływających w miejscach tarlisk ryb.

Szczególnej uwagi wymagają zapisy planu, polegające na wskazaniu ograniczeń w wyznaczaniu nowych torów podejściowych do portów i przystani. Zapisy planu dopuszczają realizację podejść do nowoprojektowanych portów i przystani przy założeniu, że lokalizacja podejść uwzględni:

- miejsca spełniające wymogi utrzymania właściwego stanu systemu ochrony brzegu,
- sposobu niezagrażającego bezpieczeństwu żeglugi.